

ΤΜΗΜΑ ΕΒΔΟΜΟ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 5 Απριλίου 2022, με την ακόλουθη σύνθεση: Σωτηρία Ντούνη, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Τμήματος, Αργυρώ Μαυρομμάτη και Ευαγγελία Σεραφή, Σύμβουλοι, Ευπραξία Πασπάτη και Ελένη Νικολάου, Πάρεδροι που μετέχουν με συμβουλευτική γνώμη.

Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας: Παραστάθηκε ο Αντεπίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο Ευάγγελος Καραθανασόπουλος, κωλυμένου του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας.

Γραμματέας: Πελαγία Κρητικού, δικαστική υπάλληλος, Προϊσταμένη της Γραμματείας του Τμήματος.

Για να αποφασίσει σχετικά με την από 30.3.2022 (ΑΒΔ)

προσφυγή ανάκλησης:

του πρωτοβάθμιου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης «Δήμος» (ΑΦΜ), που εδρεύει στην, όπως νόμιμα εκπροσωπείται, ο οποίος παραστάθηκε διά δηλώσεως του άρθρου 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020 του πληρεξουσίου του δικηγόρου Ευγένιου Χριστοφιλόπουλου (ΔΣΑ ΑΜ 24563),

Το Δημόσιο, όπως νόμιμα εκπροσωπείται από τον Υπουργό Οικονομικών, παραστάθηκε διά της Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Μαρίας Γραμματικάκη.

Με την προσφυγή ζητείται η ανάκληση της Πράξης του Ε΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Υπέρ του προσφεύγοντος και κατά του κύρους της προσβαλλόμενης Πράξης παρεμβαίνει η εταιρεία με την επωνυμία «.....»
.....
.....», με διακριτικό τίτλο «.....» (ΑΦΜ), όπως νόμιμα εκπροσωπείται, η οποία εδρεύει στη, η οποία

παραστάθηκε διά δηλώσεως του άρθρου 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020 του πληρεξουσίου της δικηγόρου Αλέξανδρου Μάνεση (ΑΜ ΔΣΑ 31934) και κατέθεσε την από 4.4.2022 έγγραφη παρέμβαση.

Κατά τη συνεδρίαση το Δικαστήριο άκουσε :

Τη δικαστική πληρεξούσια του Δημοσίου, η οποία δήλωσε ότι επαφίεται στην κρίση του Δικαστηρίου. Και

Τον Αντεπίτροπο της Επικρατείας, ο οποίος πρότεινε να γίνει δεκτή η προσφυγή ανάκλησης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη εξ αποστάσεως κατ' άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, μέσω της δημόσιας υπηρεσίας e-presence.gov.gr., με την παρουσία όλων των ανωτέρω μελών του και της Γραμματέα του.

Αφού άκουσε την εισήγηση της Παρέδρου Ελένης Νικολάου

Μελέτησε τα στοιχεία του φακέλου

Σκέφθηκε σύμφωνα με το νόμο και αποφάσισε τα ακόλουθα:

1. Για την άσκηση της υπό κρίση προσφυγής ανάκλησης δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου (άρθρα 335 παρ. 1, 336 παρ. 1 και 308 παρ. 3 του ν. 4700/2020, Α' 127).

2. Με την προσφυγή, όπως αναπτύσσεται με το από 8.4.2022 νομίμως κατατεθέν υπόμνημα, ζητείται η ανάκληση της Πράξης του Ε' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου της 3ης συμπληρωματικής – τροποποιητικής σύμβασης του έργου «Συλλογή, μεταφορά και επεξεργασία λυμάτων οικισμών Δήμου», λόγω μη συνδρομής των προϋποθέσεων σύναψης συμπληρωματικής σύμβασης κατά τα άρθρα 28 και 57 του ν. 3669/2008.

3. Ο ν. 4412/2016 στο, κατά τα άρθρα 224 παρ. 1 και 230 παρ. 1 και 2 εφαρμοστέο εν προκειμένω ως εκ του αναθέτοντος φορέα και της ασκούμενης από αυτόν δραστηριότητας Βιβλίο ΙΙ, ορίζει, στο άρθρο 337 «Τροποποίηση συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους» : «1. Οι συμβάσεις [...] μπορούν να τροποποιούνται χωρίς

νέα διαδικασία σύναψης σύμβασης, σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες περιπτώσεις: α) [...], β) για τα συμπληρωματικά έργα, υπηρεσίες ή αγαθά από τον αρχικό ανάδοχο, τα οποία κατέστησαν αναγκαία και δεν περιλαμβάνονταν στη διαδικασία σύναψης της αρχικής σύμβασης, εφόσον η αλλαγή αναδόχου: βα) δεν μπορεί να γίνει για οικονομικούς ή τεχνικούς λόγους, [...], ββ) θα συνεπαγόταν σημαντικά προβλήματα ή ουσιαστική αύξηση δαπανών για τον αναθέτοντα φορέα. Ωστόσο, οποιαδήποτε αύξηση της τιμής δεν υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της αρχικής σύμβασης. Σε περίπτωση διαδοχικών τροποποιήσεων, η σωρευτική αξία των τροποποιήσεων αυτών δεν μπορεί να υπερβαίνει το πενήντα τοις εκατό (50%) της αξίας της αρχικής σύμβασης [...]. Οι επακόλουθες τροποποιήσεις δεν αποσκοπούν στην αποφυγή εφαρμογής του παρόντος Βιβλίου (άρθρα 222 έως 338). [...]. Οι συμπληρωματικά κατά το άρθρο 334 του ίδιου νόμου εφαρμοζόμενες ρυθμίσεις του άρθρου 156 αυτού, όπως τροποποιήθηκε με τις ισχύουσες από 1.9.2021 διατάξεις του άρθρου 75 του ν. 4782/2021 (Α' 36), ορίζουν: «1. α) [...] β) Η σύμβαση μπορεί να τροποποιείται, χωρίς νέα διαδικασία σύναψης, εφόσον ο φορέας κατασκευής του έργου διαπιστώσει ότι προέκυψε ανάγκη εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών, οι οποίες δεν περιλαμβάνονται, είτε κατά το είδος είτε κατά την ποσότητα, στο αρχικό ανατεθέν έργο ούτε στην πρώτη συναφθείσα σύμβαση και κατέστησαν αναγκαίες κατά την εκτέλεση του έργου, όπως αυτό περιγράφεται στην αρχική σύμβαση, με την προϋπόθεση ότι οι συμπληρωματικές εργασίες δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωριστούν από την κύρια σύμβαση, χωρίς να δημιουργήσουν μείζονα προβλήματα για τις αναθέτουσες αρχές ή όταν αυτές οι εργασίες, μολονότι μπορούν να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση, είναι απόλυτα αναγκαίες για την τελειοποίησή της χωρίς να μεταβάλλουν τη συνολική της φύση. γ) [...].»

4. Από τις ανωτέρω διατάξεις εφαρμοζόμενες στις συμπληρωματικές ή τροποποιητικές συμβάσεις που συνάπτονται μετά την έναρξη ισχύος του ν. 4412/2016, ακόμα και αν το αντικείμενο της αρχικής σύμβασης είχε δημοπρατηθεί υπό την ισχύ του ν. 3669/2008 (πρβλ. ΔΕΕ αποφ. 2.9.2021 στις συνεκδικαζόμενες

υποθέσεις C-721/19 και C-722/19, σκ. 28, 18.9.2019, C-526/17, σκ. 60, ΕΣ Τμ.Μείζ-Επτ. Συνθ. 537/2020 σκ. 12, 1644/2020 σκ. 22, Έβδομο Τμήμα 392/2022, 520/2021) συνάγονται τα ακόλουθα: Η σύναψη τροποποιητικής σύμβασης με τον ανάδοχο εκτελούμενης σύμβασης, που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου II του ν. 4412/2016 (άρθρα 222 επ.), επιτρέπεται στις περιοριστικά αναφερόμενες στο άρθρο 337 (αντίστοιχα και άρθρο 132 του Βιβλίου I) του εν λόγω νόμου περιπτώσεις και εφόσον συντρέχουν οι προβλεπόμενες στις διατάξεις αυτού προϋποθέσεις, διότι συνιστά παρέκκλιση από τις αρχές της διαφάνειας, της ισότητας συμμετοχής στις διαδικασίες για την κατάρτιση δημοσίων συμβάσεων και της διασφάλισης του ανόθευτου ανταγωνισμού. Επιτρεπτή περίπτωση τροποποίησης δημόσιας σύμβασης έργου αποτελεί, μεταξύ άλλων, αυτή που έχει ως αντικείμενο συμπληρωματικές εργασίες, για τις οποίες η αναθέτουσα αρχή προσφεύγει στον ανάδοχο της αρχικής σύμβασης, κατά τη διάρκεια της εκτέλεσής της, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 337 του ν. 4412/2016, εφόσον συντρέχουν σωρευτικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) Οι συμπληρωματικές εργασίες δεν περιλαμβάνονται στην αρχική σύμβαση, είναι απαραίτητες για την άρτια ολοκλήρωση του αντικειμένου αυτής, κατέστησαν δε αναγκαίες κατά τη διάρκεια της εκτέλεσής της, β) η αλλαγή του αρχικού αναδόχου θα προκαλούσε για λόγους τεχνικούς ή οικονομικούς σημαντικά προβλήματα στην αναθέτουσα αρχή ή θα είχε ως αποτέλεσμα την ουσιαστική αύξηση δαπανών, γ) η προϋπολογιζόμενη συνολική αξία των συμβάσεων, που ανατίθενται για συμπληρωματικά έργα, δεν υπερβαίνει το 50% της αξίας της αρχικής σύμβασης και δ) η τροποποίηση της σύμβασης δεν αποσκοπεί στην αποφυγή εφαρμογής των διατάξεων του ν. 4412/2016, ιδίως αυτών που αφορούν στον υπολογισμό της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, στην επιλογή των διαδικασιών σύναψης των συμβάσεων, καθώς και στην τήρηση των διατάξεων περί διαφάνειας και ίσης μεταχείρισης των οικονομικών φορέων, οι οποίες αποτυπώνουν τις αντίστοιχες γενικές αρχές ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων. Στην απόφαση του αρμόδιου οργάνου με την οποία ανατίθενται συμπληρωματικές εργασίες στον ανάδοχο της αρχικής σύμβασης πρέπει να τεκμηριώνεται επαρκώς αφενός η

αναγκαιότητα αυτών για την ολοκλήρωση της αρχικής σύμβασης, αφετέρου οι λόγοι (τεχνικής ή οικονομικής φύσης), για τους οποίους κρίνεται ασύμφορη η εμπλοκή οικονομικού φορέα διαφορετικού από τον αρχικό ανάδοχο, ώστε να καθίσταται εφικτός ο έλεγχος της νομιμότητάς της (πρβλ. ΕΣ VI Τμ. 1453/2019, 604/2018). Προς τα ανωτέρω εναρμονίζονται και οι διατάξεις της περίπτωσης β της παραγράφου 1 του άρθρου 156 του ν. 4412/2016, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν κατά τον κρίσιμο στην προκειμένη υπόθεση χρόνο λήψης της απόφασης σύναψης της 3ης συμπληρωματικής σύμβασης.

5. Από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης αυτοτελώς και σε συνδυασμό μεταξύ τους εκτιμώμενα προκύπτουν τα ακόλουθα (σκ. 6-17):

6. Με τη απόφαση του Ειδικού Γραμματέα Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής η πράξη «Αντιρρύπανση – παράκτια προστασία και ολοκληρωμένη διαχείριση λυμάτων Δήμου» του Δήμου εντάχθηκε στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον – Αειφόρος Ανάπτυξη» 2007-2013, συγχρηματοδοτούμενη από πόρους του Ταμείου Συνοχής. Η πράξη περιελάμβανε το Υποέργο 1 «Συλλογή, μεταφορά και επεξεργασία λυμάτων οικισμών Δήμου στην ΕΕΛ». Το έργο αυτό δημοπρατήθηκε κατά το έτος 2012, σύμφωνα με τους όρους της δημοσιευθείσας στις (Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης) διακήρυξης ανάδειξης αναδόχου με την «ανοικτή διαδικασία των άρθρων 111 παρ. 10 περ. α και 123 του ν. 3669/2008». Περιελάμβανε αφενός («επιμετρούμενο» τμήμα) έργα συλλογής και μεταφοράς λυμάτων οικιστικών συνόλων του Δήμου και αφετέρου («κατ' αποκοπή» τμήμα) έργα επέκτασης (β' στάδιο) της Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων («ΕΕΛ»).

7. Ειδικά, η Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων κατασκευάστηκε (ανάδοχος «.....»), όπως μνημονεύεται στα στοιχεία του φακέλου) κατά το έτος 1997 (α' φάση) για την εξυπηρέτηση 10.000 ισοδυνάμων σε όρους αστικών λυμάτων κατοίκων (ι.κ.), με πρόβλεψη να αναβαθμιστεί η δυναμικότητά της σε 20.000 ι.κ. κατά το έτος 2004, ακολούθως, σε

30.000 ι.κ., κατόπιν σύνδεσης παραλιακών οικισμών («.....»), και σε 40.000 ι.κ. σε χρονικό ορίζοντα σαράντα ετών. Κατά το έτος 2007 (β' φάση) ολοκληρώθηκε το έργο «Αναβάθμιση – Επέκταση ΕΕΛ Δήμου: Α' Στάδιο» (ανάδοχος “.....»), όπως μνημονεύεται στα στοιχεία του φακέλου), το οποίο συνίστατο κατά βάση σε μία επιπλέον γραμμή επεξεργασίας (απονιτροποίηση – αερισμός, καθίζηση) και στην αναβάθμιση της προηγούμενης κατασκευασθείσας εγκατάστασης, ώστε η δυναμικότητά της να ανέρχεται σε 20.000 ι.κ. περίπου. Η υλοποίησή του στηρίχθηκε στην ανατεθείσα κατά το έτος 2000 και εγκριθείσα με την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου προκαταρκτική μελέτη «Αναβάθμιση και Επέκταση Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων», καθώς και στην εγκριθείσα με την όμοια απόφαση προμελέτη (επέκτασης της ΕΕΛ – α' στάδιο). Κατόπιν της ολοκλήρωσης αυτού του έργου η ΕΕΛ περιελάμβανε δύο όμοιες γραμμές κύριας βιολογικής επεξεργασίας. Κατά το έτος 2008 (γ' φάση) πραγματοποιήθηκε προμήθεια και εγκατάσταση ταινιοφιλτρόπρεσσας στη μονάδα αφυδάτωσης της ΕΕΛ, παρέμβαση η οποία δεν επέφερε μεταβολή στη δυναμικότητά της.

8. Με το δημοπρατηθέν κατά το έτος 2012 έργο (Υποέργο 1) προβλέφθηκε αφενός η κατασκευή έργων αποχέτευσης σε δύο ενοποιημένα οικιστικά σύνολα (Νότιος κλάδος και Δυτικός κλάδος), δηλαδή η κατασκευή εσωτερικών δικτύων, αγωγών μεταφοράς λυμάτων και αντλιοστασίων, για τη μεταφορά των αστικών λυμάτων των οικισμών στην ΕΕΛ, αφετέρου η περαιτέρω επέκταση της ΕΕΛ (δ' φάση / β' στάδιο), με στόχο να εξυπηρετείται ισοδύναμος πληθυσμός 32.000 (ι.κ.) και η δυναμικότητά της να καλύπτει τις απαιτήσεις επεξεργασίας των λυμάτων από τα πρόσθετα οικιστικά σύνολα, τα λύματα των οποίων θα οδηγούνται στη ίδια εγκατάσταση.

9. Στο πλαίσιο του έργου επέκτασης της ΕΕΛ για την κάλυψη των επιπρόσθετων 12.000 ι.κ., προβλέφθηκαν τρίτη γραμμή κύριας βιολογικής επεξεργασίας, αποτελούμενη από μονάδα νιτροποίησης – απονιτροποίησης, δεξαμενή καθίζησης και φρεάτια μερισμού αερισμού και καθίζησης, καθώς και έργα

επέκτασης – αναβάθμισης της υφιστάμενης μονάδας, ώστε να ανταποκρίνεται στις αυξημένες παροχές και τα ρυπαντικά φορτία που θα δέχεται. Όπως προκύπτει από το τεύχος δημοπράτησης «3.1 τεχνική περιγραφή – ειδικές τεχνικές προδιαγραφές», τα τεχνικά δεδομένα και οι παράμετροι επί των οποίων σχεδιάστηκε το έργο επέκτασης προσδιορίστηκαν σε συνάρτηση προς τα δεδομένα της ΕΕΛ όπως λειτουργούσε κατά το χρόνο δημοπράτησης, αλλά και προς την επιδιωκόμενη συνθήκη λειτουργίας, για την κάλυψη λυμάτων και βοθρολυμάτων, μετά τα έργα επέκτασης. Ακόμη, η τεχνική περιγραφή των εργασιών επέκτασης της ΕΕΛ καταστρώθηκε με λεπτομερή παράθεση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων, μονάδων, κατασκευών, έργων κατ’ αντιστοιχία προς εργασίες σε αυτές ή προς νέες, στο σύνολό τους εντασσόμενες στο έργο της επέκτασης της ΕΕΛ.

10. Ειδικότερα, οι εργασίες επέκτασης περιελάμβαναν: την εγκατάσταση μιας επιπλέον αντλίας αρχικής ανύψωσης, την κατασκευή νέας μονάδας προεπεξεργασίας, δηλαδή εσχάρωσης, εξάμμωσης – λιποσυλλογής, με δύο παράλληλα συγκροτήματα, διότι η υφιστάμενη μονάδα προεπεξεργασίας, είχε εμφανίσει δυσλειτουργία (μειωμένη απόδοση – ανεπάρκεια στην απομάκρυνση άμμου και λιπών) και θα μετατρεπόταν σε γραμμή παράκαμψης (ή / και παράλληλης λειτουργίας σε περίπτωση ανάγκης) της νέας μονάδας, αντικατάσταση των υφιστάμενων αναδευτήρων της δεξαμενής επιλογής μικροοργανισμών, επέκταση του υφιστάμενου μεριστή βιολογικής επεξεργασίας, ώστε να καλύπτει δύο επιπλέον γραμμές βιολογικής επεξεργασίας (της παρούσας φάσης και της μελλοντικής/τελικής), την κατασκευή μιας επιπλέον μονάδας νιτροποίησης – απονιτροποίησης ενεργού όγκου 2.600κ.μ., την κατασκευή όμοιας με την υφιστάμενη δεξαμενής τελικής καθίζησης και μικρής κλίμακας εργασίες αναβάθμισης των υφιστάμενων, την κατασκευή νέου αντλιοστασίου ανακυκλοφορίας και περίσσειας λάσπης για την κάλυψη της νέας γραμμής, την αντικατάσταση του παλαιότερου (από την α΄ φάση) συγκροτήματος πάχυνσης – αφυδάτωσης, την κατασκευή νέας δεξαμενής επαφής χλωρίωσης – αποχλωρίωσης ή επέκταση της υφιστάμενης μονάδας, με αντικατάσταση ή επέκταση του υφιστάμενου εξοπλισμού δοσομέτρησης χημικών, καθώς και αντικατάσταση

λοιπών στοιχείων, νέος εργαστηριακός εξοπλισμός στο υφιστάμενο κτίριο Διοίκησης, έργα επέκτασης της ηλεκτρολογικής εγκατάστασης και του συστήματος αυτοματισμού, εγκατάσταση μονάδας κεντρικού ελέγχου και των απαιτούμενων οργάνων μέτρησης για την κάλυψη των νέων έργων, καθώς και συμπληρωματικά έργα υποδομής για την κάλυψη της επέκτασης (επέκταση υφιστάμενων δικτύων στραγγισμάτων, βιομηχανικού νερού κ.λπ.) και βοηθητικά έργα αποχέτευσης ομβρίων, αντιπλημμυρικά, αναβάθμιση των υφιστάμενων κτιριακών εγκαταστάσεων. Ακόμη, το έργο περιελάμβανε τη θέση των μονάδων σε αποδοτική λειτουργία, δοκιμές ολοκλήρωσης, λειτουργία και συντήρηση των έργων από τον ανάδοχο. Κατά την πραγματοποίηση των δοκιμών ολοκλήρωσης με την υφιστάμενη μονάδα σε λειτουργία θα έπρεπε να εξασφαλίζεται ότι δεν δυσχεραίνεται, παρεμποδίζεται, διακόπτεται ή επιβαρύνεται η ομαλή λειτουργία της υφιστάμενης εγκατάστασης. Μέσω της σχεδιαζόμενης επέκτασης η ΕΕΛ θα κάλυπτε τέσσερα οικιστικά σύνολα του Δήμου (Βόρειο, Ανατολικό και τα εντασσόμενα Νότιο και Δυτικό). Προβλεπόταν δε η μελλοντική (τελική φάση) κατασκευή τέταρτης γραμμής επεξεργασίας για κάλυψη συνολικού πληθυσμού 40.000 ι.κ.

11. Κατά τη δημοπράτηση του έργου (Υποέργο 1) ελήφθησαν υπόψη, μεταξύ άλλων, οι προαναφερόμενες μελέτες, καθώς και η εγκριθείσα με την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου οριστική μελέτη «Αντιρρύπανση και παράκτια προστασία από τα απόβλητα των αποστραγγιστικών τάφρων και χειμάρρων του Δήμου». Όσον αφορά ειδικά στο τμήμα αυτού που αφορούσε στην επέκταση της ΕΕΛ η δημοπράτηση στηρίχθηκε στα ανωτέρω και στην προμελέτη «Επέκταση εγκατάστασης επεξεργασίας λυμάτων – Β΄ Στάδιο», εγκριθείσα με την όμοια απόφαση του Δήμου (π.δ. 696/74, άρθρο 208 σχετικά με την ωριμότητα των μελετών δημοπράτησης των έργων ειδικής φύσης, στα οποία περιλαμβάνονται τα αφορώντα Εγκαταστάσεις Επεξεργασίας Λυμάτων, όπως το εν λόγω).

12. Την υλοποίηση του έργου (Υποέργο 1) ανέλαβε η ήδη παρεμβαίνουσα «.....», με την οποία υπεγράφη η από 8.12.2014 σύμβαση (ΕΣ Ε΄ Κλ. Πράξη

.....), έναντι συμβατικού τιμήματος 12.300.000,00 ευρώ, συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ (10.086.716,11 ευρώ, χωρίς αναθεώρηση και ΦΠΑ) και αρχικής διάρκειας 24 μηνών, η οποία κατ' εξακολούθηση παρατάθηκε, εσχάτως με την απόφαση της Οικονομικής Επιτροπήςέως 31.3.2022. Εν τω μεταξύ υπεγράφησαν και οι από 25.1.2018 και από 30.7.2019, 1^η ποσού 2.400.000,00 ευρώ (εκτός ΦΠΑ) και 2^η ποσού 1.320.000,00 ευρώ (εκτός ΦΠΑ), αντίστοιχα, συμπληρωματικές συμβάσεις (σχετ. απόφαση του Τμήματος Μείζονος – Επταμελούς Σύθεσης, καθώς και Πράξη του Ε΄ Κλιμακίου, αντίστοιχα), για τις δαπάνες των οποίων, συμπεριληφθείσες, αντίστοιχα, στους 2^ο και 5^ο ανακεφαλαιωτικούς πίνακες εργασιών, στην από 7.2.2020 σύμφωνη γνώμη της Ειδικής Γραμματέα της Ειδικής Γραμματείας Διαρθρωτικών Προγραμμάτων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, σχετικά με την τροποποίηση της πράξης, βάσει του 5^{ου} ανακεφαλαιωτικού πίνακα εργασιών, λόγω παράτασης της συνολικής προθεσμίας εκτέλεσης του έργου, διατυπωνόταν ο χαρακτηρισμός μη επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση, με την επιφύλαξη της οριστικοποίησης των επιλέξιμων δαπανών με τον Τακτοποιητικό Ανακεφαλαιωτικό Πίνακα Εργασιών.

13. Κατά την υλοποίηση του έργου (Υποέργο 1) η ανάδοχος εκπόνησε, σύμφωνα με τη συγγραφή υποχρεώσεων, την οριστική μελέτη αυτού, εγκριθείσα από τη Διεύθυνση Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου στις 15.12.2014. Η τροποποίηση της υδραυλικής μελέτης των δικτύων του έργου (εσωτερικά δίκτυα και αγωγοί προσαγωγής λυμάτων στην ΕΕΛ), επιβληθείσα από την εφαρμογή της επί εδάφους, αφορώσα κυρίως το «επιμετρούμενο» τμήμα του έργου, τροποποιήθηκε και εγκρίθηκε με την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Ως προς το κατ' αποκοπή τμήμα του έργου, δηλαδή την επέκταση της ΕΕΛ, η ανάδοχος εκπόνησε τη μελέτη εφαρμογής αυτού, η οποία εγκρίθηκε με την από 28.2.2017 απόφαση της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών του προσφεύγοντος.

14. Με την απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής του προσφεύγοντος, εγκρίθηκαν ο 6^{ος} ανακεφαλαιωτικός πίνακας εργασιών («ΑΠΕ») του έργου (Υποέργο 1) και η σύναψη της 3^{ης} συμπληρωματικής σύμβασης εργασιών

(«ΣΣΕ»), ποσού 1.695.000,00 ευρώ (εκτός ΦΠΑ), κατόπιν άσκησης προσυμβατικού ελέγχου σχεδίου της οποίας εκδόθηκε η ήδη προσβαλλόμενη με την προσφυγή ανάκλησης πράξη. Η δαπάνη του συνόλου των συμβάσεων του 6^{ου} ΑΠΕ (μετά την εφαρμογή της έκπτωσης και ΓΕ και ΟΕ) ανέρχεται στο ποσό των 16.230.512,69 ευρώ και το ποσοστό υπέρβασης ως προς την αρχική σύμβαση, περιλαμβανομένης της σωρευτικής αξίας των συμπληρωματικών συμβάσεων, ανέρχεται σε 47,62%.

15. Σύμφωνα με την από Δεκέμβριο 2020 Τεχνική Έκθεση Συμπληρωματικών Εργασιών στην ΕΕΛ, στην 3^η ΣΣΕ περιλαμβάνονται οι ακόλουθες εργασίες: Εργασίες 2.1: Βιολογική Βαθμίδα: αντικατάσταση στοιχείων κίνησης αεριστήρα, σετ πτερυγίων αεριστήρα κ.λπ. και ηλεκτρολογικές εργασίες, Εργασίες 2.2: Αντλιοστάσιο εισόδου: αντικατάσταση τριών παλαιών αντλιών και συναφείς ηλεκτρολογικές εργασίες, Εργασίες 2.3: Μονάδα αφυδάτωσης: αντικατάσταση του υφιστάμενου συστήματος παχυντή τανιοφιλτρόπρεσσας, που είναι εκτός λειτουργίας, από νέα μονάδα φυγοκεντρικού διαχωριστή, Εργασίες 2.4: Αντλιοστάσιο ανακυκλοφορίας ιλύος: αντικατάσταση τεσσάρων υποβρυχίων αντλιών ανακυκλοφορίας και συναφούς ηλεκτρομηχαλογικού εξοπλισμού, Εργασίες 2.5: Μονάδα βοθρολυμάτων: εγκατάσταση νέας μονάδας υποδοχής και επεξεργασίας βοθρολυμάτων, Εργασίες 2.6: Σύστημα κεντρικού ελέγχου: προμήθεια και σύνδεση νέου εξοπλισμού στο υφιστάμενο σύστημα αυτοματισμού και ελέγχου, Εργασίες 2.7: Κτίριο Διοίκησης: εγκατάσταση κέντρου ελέγχου αντλιοστασίων, Εργασίες 2.8: Κτίριο Διοίκησης: συμπλήρωση – αντικατάσταση εργαστηριακού εξοπλισμού και προμήθεια των ανταλλακτικών του νέου εξοπλισμού.

16. Σύμφωνα με την από 26.1.2021 αιτιολογική έκθεση που συνοδεύει τον 6^ο ΑΠΕ, η σύναψη της 3^{ης} ΣΣΕ αφορά εργασίες που δεν μπορούν τεχνικά ή οικονομικά να διαχωριστούν από την αρχική σύμβαση και είναι απόλυτα αναγκαίες για την ολοκλήρωσή της, δεδομένου ότι κατά το χρόνο σύνταξης της αιτιολογικής έκθεσης «[...] οι υφιστάμενες μονάδες και υφιστάμενος εξοπλισμός των Α΄ και Β΄ Φάσεων, με έμφαση στις μονάδες Α΄ Φάσης, δεν λειτουργούν καθόλου ή υπολειτουργούν με μη αποδεκτό αποτέλεσμα επεξεργασίας [...]». Η διαπίστωση προέκυψε κατά την

περίοδο διενέργειας δοκιμών του έργου (υποέργο 1), οπότε οι μονάδες της ΕΕΛ, αρχικές (α΄ φάση), μεταγενέστερες (β΄ και γ΄ φάση, α΄ στάδιο επέκτασης) και νέες επέκτασης (δ΄ φάση, υλοποιούμενο β΄ στάδιο επέκτασης), η κατασκευή των οποίων έχει εκταθεί σε διάστημα είκοσι τριών ετών, κλήθηκαν «να συνεργήσουν». Συγκεκριμένα, «κατά τη θέση σε μερική λειτουργία κάποιων μονάδων της επέκτασης της ΕΕΛ ώστε να μπορούν να λειτουργούν εν σειρά ή εν παραλλήλω με τις αντίστοιχες υφιστάμενες μονάδες της ΕΕΛ» και «όταν σταμάτησε περιοδικά η λειτουργία μονάδων, προκειμένου να λειτουργήσουν νέες μονάδες με το φορτίο λυμάτων» διαπιστώθηκαν, όπως υπογραμμίζεται στην αιτιολογική έκθεση, «γενική δυσλειτουργία, μη λειτουργία σε παλιές μονάδες, μη συνέργεια των μονάδων του έργου μας με τις υφιστάμενες», «σειρά προβλημάτων στις υφιστάμενες μονάδες, τα οποία δεν επιτρέπουν την απρόσκοπτη συνέργεια στην λειτουργία όλων των μονάδων, παλαιών και νέων», προβλήματα τα οποία είχαν ως αποτέλεσμα «να μην μπορεί να ολοκληρωθεί το αντικείμενο των εργασιών της επέκτασης της ΕΕΛ, ώστε να συνεργήσουν με τις υφιστάμενες μονάδες για να ολοκληρωθούν και να λειτουργήσει το έργο όπως αρχικά είχε σχεδιαστεί». Προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα αυτά, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση, «απαιτείται η αντικατάσταση εξοπλισμού, η συμπλήρωση εξοπλισμού, η συμπλήρωση και αντικατάσταση δικτύων, όλα αυτά μετά την καταγραφή και την μελέτη για την επίλυση των προβλημάτων αυτών». Επιπροσθέτως, στην αιτιολογική έκθεση σημειώνεται ότι «η επέκταση της ΕΕΛ [...] θα λειτουργήσει για το φορτίο των περιφερειακών οικισμών μόνον σε συνέργεια με τις υφιστάμενες μονάδες. Η επέκταση της ΕΕΛ δεν είναι μία αυτόνομη εγκατάσταση, έχουν κατασκευαστεί νέες εξ αρχής μονάδες για όλη την ΕΕΛ, έχουν επεκταθεί υφιστάμενες μονάδες, έχουν συμπληρωθεί μονάδες, δίκτυα νέα κ.λπ.. [...] Επίσης, έχει κατασκευαστεί το σύνολο των ιδιωτικών συνδέσεων των οικισμών και μπορεί άμεσα να προσαχθεί το φορτίο των λυμάτων των οικισμών προς επεξεργασία στην ΕΕΛ».

17. Στο .../20.1.2022 έγγραφο του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Τεχνικών Υπηρεσιών του Δήμου, που υποβλήθηκε σε εκτέλεση της αναβλητικής Πράξης του Κλιμακίου, αναφέρονται συμπληρωματικά τα ακόλουθα ως προς τους λόγους σύναψης της 3^{ης} ΣΣΕ: «(...) υποβάλλουμε τις οριζοντιογραφίες της Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων με τις μονάδες και εγκαταστάσεις των χρονολογιών 1996, 2000, 2009, 2011, 2015 και 2021. [...] Το 2015 εκπονήθηκε η Μελέτη Εφαρμογής της Δ΄ Φάσης (...). Η οριζοντιογραφία του 2021 δείχνει την υπάρχουσα κατάσταση της ΕΕΛ με τις μονάδες Α΄, Β΄ και Γ΄ Φάσης, σε ορισμένες από τις οποίες προβλέπεται να γίνουν εργασίες της 3^{ης} ΣΣΕ, και τις μονάδες της Δ΄ φάσης, από τις οποίες καμία δεν συμμετέχει στην 3^η ΣΣΕ. Στον Πίνακα 1 αποτυπώνονται καθαρά οι μονάδες [...] στις οποίες θα γίνουν επεμβάσεις-αντικαταστάσεις εξοπλισμού που δεν λειτουργεί, και επεμβάσεις που δεν αφορούν σε συντήρηση ή εκσυγχρονισμό, αλλά σε αντικατάσταση φθαρμένων δικτύων, συστημάτων, σωληνώσεων κ.λπ.. Οι εγκαταστάσεις – μονάδες αυτές στην πλειοψηφία τους λειτουργούν από το 1996, η αφυδάτωση κατασκευάστηκε το 2000 και η μονάδα βοθρολυμάτων το 2007. Οι μονάδες στις οποίες θα γίνουν εργασίες αντικατάστασης εξοπλισμού και επεμβάσεις σε συστήματα, δίκτυα κ.λπ. λειτουργούν 26 χρόνια εκτός από μία 22 χρόνια και μία άλλη 15 χρόνια. Οι οικοδομικές εργασίες που συμπεριλαμβάνονται στο αντικείμενο των εργασιών της 3^{ης} ΣΣΕ δεν αφορούν σε επανακατασκευή έργων παλαιών μονάδων αλλά εργασίες αποκατάστασης μονώσεων, επικάλυψης, σιδηρού οπλισμού, επισκευές ρηγματώσεων, χρωματισμούς κ.λπ. [...]». Στο έγγραφο επισημαίνεται ότι αν και το έργο σχεδιάστηκε προκειμένου στην αναβαθμισμένη ΕΕΛ να αποχετεύονται και να συντελείται επεξεργασία επιπρόσθετου φορτίου λυμάτων, δηλαδή των προερχόμενων από τους περιφερειακούς οικισμούς της πόλης της (νότιου και δυτικού κλάδου) τους οποίους το ίδιο έργο (Υποέργο 1) αφορά, ήδη, δεδομένου ότι εκκρεμούν συνδέσεις των αντλιοστασίων με το ηλεκτρικό δίκτυο και ως εκ τούτου η ΕΕΛ δεν δέχεται λύματα από τους οικισμούς αυτούς, οι μονάδες της Δ΄ φάσης εξυπηρετούν την επεξεργασία των λυμάτων της πόλης της, την οποία κάλυπταν οι

μονάδες των προγενέστερων φάσεων, οι οποίες δεν λειτουργούν. Όμως, σύμφωνα με το ίδιο έγγραφο, αν δεν εκτελεστούν οι εργασίες στις προϋπάρχουσες μονάδες της ΕΕΛ που συμπεριλαμβάνονται στην 3^η ΣΣΕ, δεν θα είναι δυνατή η επεξεργασία των λυμάτων των περιφερειακών οικισμών, με παρεπόμενο κίνδυνο να ματαιωθεί ο σκοπός της ενταχθείσας στο συγχρηματοδοτούμενο πρόγραμμα πράξης. Επεξηγείται δε ότι «μία Εγκατάσταση Επεξεργασίας Λυμάτων είμαι μία σύνθετη βιομηχανική εγκατάσταση όπου με μονάδες – εγκαταστάσεις – δίκτυα – συστήματα εφαρμόζονται τεχνικές όπου τα λύματα επιδέχονται μηχανική, βιολογική και χημική επεξεργασία με αποτέλεσμα νερό, [...] Στην εγκατάσταση μας το παραγόμενο προϊόν διατίθεται σε ρέμα που οδεύει στην θάλασσα. Γίνεται προσπάθεια όλα αυτά τα χρόνια για την σωστή λειτουργία και συντήρηση των μονάδων της ΕΕΛ, αλλά μετά από τόσα χρόνια, συγκεκριμένα 26, μεγάλο τμήμα του εξοπλισμού δεν λειτουργεί και στην Εγκατάσταση απαιτείται αντικατάσταση σε μεγάλο βαθμό του παλαιού εξοπλισμού, για να μπορέσει να συνεργήσει με τις νέες μονάδες (Δ΄ Φάση) για το σύνολο των λυμάτων, όπως σχεδιάστηκε με την επέκτασή της». Τέλος, τονίζεται ότι κατά το έτος 2011 οπότε καταρτίστηκαν τα τεύχη δημοπράτησης και οι απαιτούμενες προς τούτο μελέτες του έργου (Υποέργου 1), στο οποίο συμπεριλαμβάνεται η επέκταση της ΕΕΛ «δεν μπορούσαμε να προβλέψουμε τις μεγάλες καθυστερήσεις από την οικονομική κρίση στη χώρα μας που είχε σαν αποτέλεσμα την επιμήκυνση του χρόνου υλοποίησης του έργου όπου, σε συνδυασμό με την παλαιότητα των εγκαταστάσεων, φθάσαμε στο σημείο ώστε να επιβάλλεται η εκτέλεση συμπληρωματικών εργασιών στις προϋπάρχουσες μονάδες της ΕΕΛ για την ολοκλήρωση και λειτουργία του Έργου μας, σύμφωνα με τον σχεδιασμό του».

18. Με την προσβαλλόμενη πράξη διαπιστώθηκε ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για τη νόμιμη σύναψη της 3^{ης} συμπληρωματικής σύμβασης εργασιών, διότι δεν στοιχειοθετείται η προϋπόθεση του απρόβλεπτου των περιστάσεων στις οποίες οφείλεται (σκέψεις 8.1, 8.2 και εν μέρει 8.3 της προσβαλλόμενης πράξης), ούτε συντρέχει αδυναμία διαχωρισμού των εργασιών που περιλαμβάνει από αυτές της αρχικής σύμβασης ή αναγκαιότητα εκτέλεσής τους για την άρτια ολοκλήρωση

και λειτουργία του έργου, αντιθέτως πρόκειται για περίπτωση ανεπίτρεπτης εκ των υστέρων επέκτασης του τεχνικού αντικειμένου της αρχικής σύμβασης (σκέψεις 8.3 εν μέρει και 8.4 της προσβαλλόμενης πράξης).

19. Με τον πρώτο, κατ' εκτίμηση του δικογράφου, λόγο της προσφυγής ανάκλησης προβάλλεται ότι εσφαλμένως με την προσβαλλόμενη πράξη του το Κλιμάκιο επικαλείται τις διατάξεις των άρθρων 28 και 57 του ν. 3669/2008 «Κύρωση της Κωδικοποίησης της νομοθεσίας κατασκευής Δημοσίων Έργων» (Α' 116), λόγω του ότι η αρχική σύμβαση συνήφθη υπό αυτό το νομοθετικό καθεστώς, ενώ εφαρμοστέες τυγχάνουν οι ισχύουσες διατάξεις του ν. 4412/2016.

20. Το Δικαστήριο αποφαινεται ότι με την προσβαλλόμενη πράξη κατά πλάνη περί το νόμο, ειδικότερα κατά εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου, κρίθηκε ότι δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις νομιμότητας της υποβληθείσας προς έλεγχο συμπληρωματικής σύμβασης, κατά τα άρθρα 28 και 57 της προϊσχύσασας κωδικοποίησης της νομοθεσίας κατασκευής δημοσίων έργων (ν. 3669/2008), λόγω του ότι οι εργασίες που ενσωματώνει δεν αποτελούν προϊόν απρόβλεπτων περιστάσεων. Τούτο διότι, κατά τα γενόμενα δεκτά στη μείζονα σκέψη της παρούσας και κατά τα βασίμως προβαλλόμενα με τον πρώτο λόγο της προσφυγής ανάκλησης, εφαρμοστέες τυγχάνουν οι ισχύουσες στις 12.10.2021, οπότε εγκρίθηκε και οριστικοποιήθηκε η σύναψη της 3^{ης} συμπληρωματικής σύμβασης (σκ. 14), διατάξεις των άρθρων 337 παρ. 1 περ. β και 156 παρ. 1 περ. β του ν. 4412/2016, από τις οποίες συνάγεται ότι η νομιμότητα της τροποποιητικής σύμβασης για την εκτέλεση συμπληρωματικών εργασιών δεν εξαρτάται από τη συνδρομή απρόβλεπτων περιστάσεων. Επομένως, ο πρώτος λόγος της προσφυγής ανάκλησης πρέπει να γίνει δεκτός, παρέπεται δε ότι οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος σχετικά με τη συνδρομή των προϋποθέσεων του απρόβλεπτου προς αντίκρουση των εκτιθέμενων στις σκέψεις 8.1, 8.2 και εν μέρει 8.3 της προσβαλλόμενης πράξης προβάλλονται αλυσιτελώς.

21. Περαιτέρω, δεδομένου ότι τόσο σύμφωνα με τις εφαρμοστέες διατάξεις όσο και σύμφωνα με τις διατάξεις που εσφαλμένως εφαρμόστηκαν με την προσβαλλόμενη πράξη, η τροποποίηση σύμβασης για την εκτέλεση

συμπληρωματικών εργασιών επιτρέπεται με την προϋπόθεση ότι οι εργασίες κατέστησαν αναγκαίες μεταγενέστερα από την σύναψη της αρχικής σύμβασης και δεν περιλαμβάνονταν σ' αυτή, το Δικαστήριο κρίνει ότι οι διαπιστώσεις της προσβαλλόμενης πράξης αναφορικά προς τη δυνατότητα διαχωρισμού των εργασιών που περιλαμβάνει η συμπληρωματική σύμβαση από αυτές της αρχικής σύμβασης ή την έλλειψη της ανάγκης να εκτελεστούν για την άρτια ολοκλήρωση και λειτουργία του αρχικού έργου και περί ανεπίτρεπτης εκ των υστέρων επέκτασης του τεχνικού αντικειμένου της αρχικής σύμβασης, όπως και οι προς αντίκρουσή τους λόγοι της προσφυγής ανάκλησης πρέπει να εξεταστούν υπό το πρίσμα των προαναφερόμενων εφαρμοστέων διατάξεων.

22. Με το δεύτερο λόγο της προσφυγής ανάκλησης προβάλλονται τα ακόλουθα: Ο προσφεύγων με την αρχική σύμβαση απέβλεψε τόσο στην κατασκευή δικτύων αποχέτευσης, ώστε να είναι δυνατή η συλλογή και η μεταφορά λυμάτων από περιφερειακούς οικισμούς (νότιου και δυτικού κλάδου) της πόλης της όσο και στην αναβάθμιση, μέσω επέκτασης, της υφιστάμενης (τότε) ΕΕΛ, προκειμένου να είναι δυνατή η επεξεργασία του συνολικού, επαυξημένου μετά την προσθήκη των νέων οικισμών στο αποχετευτικό δίκτυο, όγκου λυμάτων που πρόκειται να οδηγούνται σε αυτή. Επομένως, η προϋπάρχουσα ΕΕΛ και η κατασκευασθείσα στο πλαίσιο της αρχικής σύμβασης επέκτασή της συνιστούν ενιαίο λειτουργικό σύνολο, περιλαμβάνουν κοινές μονάδες επεξεργασίας, αλληλεξαρτώμενα τμήματα εξοπλισμού, χωρίς να είναι ευχερής ο διαχωρισμός των εργασιών κατά τμήματα της εγκατάστασης, ανάλογα με το χρόνο κατασκευής των τμημάτων, άλλωστε, τα εισερχόμενα στην εγκατάσταση λύματα ενοποιούνται στις πρώτες μονάδες επεξεργασίας (προεπεξεργασία) και στη συνέχεια διαχωρίζονται ποσοτικά κατά τις επιμέρους δυναμικότητες των γραμμών βιολογικής επεξεργασίας. Η δε παράδοση του τεχνικού αντικειμένου της σύμβασης κατασκευασμένου, αλλά όχι λειτουργικού, καταλειπομένων των προβλημάτων που έχουν διαπιστωθεί στη λειτουργία της ΕΕΛ, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά προσήκουσα υλοποίηση του αντικειμένου της αρχικής σύμβασης ούτε ότι απαλλάσσει τον ανάδοχο από τις

συμβατικές του υποχρεώσεις. Κατά συνέπεια, κατά πλάνη περί τα πράγματα με την προσβαλλόμενη πράξη το Ε΄ Κλιμάκιο υπολαμβάνει ότι η επέκταση της ΕΕΛ συνιστά αυτοτελή και αυθύπαρκτη κατασκευή.

23. Το Δικαστήριο κρίνει ότι κατά τους βασίμως προβαλλόμενους ισχυρισμούς του προσφεύγοντος, κατά τη συναφθείσα στις 8.12.2014 (αρχική) σύμβαση, η ΕΕΛ συνιστά ενιαίο λειτουργικό σύνολο με αλληλεξαρτώμενες εγκαταστάσεις, μονάδες, εξοπλισμό ή άλλα στοιχεία από τα οποία συναρθρώνεται, ανεξάρτητα από το χρόνο κατασκευής ή συναρμογής αυτών, κατά το παρελθόν ή στο πλαίσιο της εν λόγω σύμβασης. Η αλληλεξάρτηση επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι οι μονάδες της επέκτασης καλύπτουν, προσωρινά, λόγω των δυσλειτουργιών που έχουν παρουσιαστεί, την επεξεργασία λυμάτων της πόλης της, εργασία που κάλυπτε η ΕΕΛ ως είχε διαμορφωθεί στις 8.12.2014. Επιπλέον, σκοπός του έργου, ιδίως του κατ' αποκοπή τμήματος αυτού, δεν ήταν να κατασκευασθεί νέα ΕΕΛ, αλλά να επεκταθεί η υφιστάμενη, ώστε να αποκτήσει δυναμικότητα ικανή για την επεξεργασία του συνόλου των αγόμενων σε αυτή λυμάτων, προερχόμενων τόσο από τους οικισμούς, οι οποίοι κατά τη σύναψή της εξυπηρετούνταν από το συνδεδεμένο με αυτή αποχετευτικό δίκτυο όσο και από τους οικισμούς, οι οποίοι σε εκτέλεση του επιμετρούμενου τμήματος της σύμβασης εντάχθηκαν σε αποχετευτικό δίκτυο. Για το λόγο αυτό τα δεδομένα και οι τεχνικές παράμετροι στα οποία στηρίχθηκε ο σχεδιασμός της επέκτασης της ΕΕΛ προσδιορίστηκαν συγκεντρωτικά. Για τον ίδιο λόγο το κατ' αποκοπή τμήμα της από 8.12.2014 σύμβασης περιελάμβανε εργασίες προκειμένου στοιχεία της υφιστάμενης τότε εγκατάστασης να προσαρμοστούν στις επιδιωκόμενες προδιαγραφές δυναμικότητας και παράλληλης ή εν σειρά με την επέκταση λειτουργίας τους. Τούτο προκύπτει από το οικείο τεύχος τεχνικής περιγραφής της αρχικής σύμβασης, στο οποίο συμπεριλήφθηκε πλήθος εργασιών που αφορούσαν στις εγκαταστάσεις / μονάδες / κατασκευές / έργα της ΕΕΛ ως είχε, χωρίς τις οποίες δεν θα ήταν λειτουργικά δυνατή η σχεδιαζόμενη επέκταση. Η λειτουργική ενότητα των εγκαταστάσεων της ΕΕΛ, προγενέστερων και νέων, επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι οι δυσλειτουργίες ή η υπολειτουργία

παλαιότερων μονάδων διαπιστώθηκαν κατά τη διενέργεια των δοκιμών της από 8.12.2014 σύμβασης, οπότε τέθηκε σε λειτουργία το σύνολο των εγκαταστάσεων επεξεργασίας με τις μονάδες της επέκτασης και αυξήθηκαν οι απαιτήσεις όσον αφορά τα συνεργαζόμενα μέρη. Η διαπίστωση ότι στη συμπληρωματική σύμβαση δεν συμπεριλαμβάνονται εργασίες που αφορούν το κατ' αποκοπή τμήμα της από 8.12.2014 σύμβασης έχει την έννοια ότι στις συμπληρωματικές εργασίες δεν υπάγονται εργασίες συμπεριληφθείσες στο αντικείμενο της αρχικής σύμβασης ή επικαλυπτόμενες από αυτό, αλλά όμοιες, καταλειφθείσες ανεκτέλεστες, η εκτέλεση των οποίων επιχειρείται μέσω της συμπληρωματικής σύμβασης και όχι ότι οι εργασίες της συμπληρωματικής σύμβασης δεν είναι αναγκαίες για την ολοκλήρωση του αντικείμενου της αρχικής σύμβασης και συνιστούν ανεπίτρεπτη επέκτασή του. Επομένως, οι συμπληρωματικές εργασίες που περιλαμβάνει η 3^η τροποποιητική σύμβαση είναι τεχνικά αναγκαίες, συντελούν στην άρτια λειτουργία της ΕΕΛ, για την επεξεργασία του συνόλου των λυμάτων που οδηγούνται σε αυτή, τόσο της πόλης της όσο και των περιφερειακών οικισμών, και η ανάθεσή τους σε ανάδοχο διαφορετικό από τον αρχικό ο οποίος υλοποίησε την επέκταση, έθεσε σε δοκιμαστική λειτουργία τις νέες εγκαταστάσεις σε συνδυασμό με τις προγενέστερες και διαπίστωσε τα προβλήματα που ανέκυψαν θα προκαλούσε δυσχέρειες στον προσφεύγοντα. Κατά συνέπεια, εσφαλμένως υπέλαβε το Κλιμάκιο τα αντίθετα και ο δεύτερος λόγος της προσφυγής ανάκλησης πρέπει να γίνει δεκτός.

24. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω και ενόψει του ότι δεν διαπιστώθηκε έτερος λόγος μη νομιμότητας της συμπληρωματικής σύμβασης, παρέλκει η εξέταση της προσφυγής ανάκλησης κατά τα λοιπά, η τελευταία και η υπέρ αυτής ασκηθείσα παρέμβαση πρέπει να γίνουν δεκτές και να ανακληθεί η προσβαλλόμενη πράξη, περαιτέρω, δε, να γίνει δεκτό ότι δεν κωλύεται η σύναψη της 3^{ης} τροποποιητικής σύμβασης εκτέλεσης συμπληρωματικών εργασιών για το έργο «Συλλογή, μεταφορά και επεξεργασία λυμάτων οικισμών Δήμου στην ΕΕΛ».

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προσφυγή ανάκλησης και την υπέρ αυτής παρέμβαση.

Αποφαίνεται ότι δεν κωλύεται η σύναψη της 3^{ης} τροποποιητικής σύμβασης ανάμεσα στο Δήμο και στην εταιρεία με την επωνυμία «.....» για την υλοποίηση του έργου «Συλλογή, μεταφορά και επεξεργασία λυμάτων οικισμών Δήμου στην ΕΕΛ».

Κρίθηκε και αποφασίστηκε σε τηλεδιάσκεψη στις 18 Απριλίου 2022.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΠΑΡΕΔΡΟΣ
ΕΛΕΝΗ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο ακροατήριο του Δικαστηρίου στις 3 Μαΐου 2022.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΠΕΛΑΓΙΑ ΚΡΗΤΙΚΟΥ